

PATVIRTINTA
 Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
 direktoriaus
 2019 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. V-141

**VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS
 VALYTOJO
 SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
 NR. 3**

1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbtį su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Paslydimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Kai grindys šlapios, slidžios, būtina naudoti įspėjamąjį ženklą „ Atsargiai slidu “ bei nurodyti alternatyvius praėjimus. Išsiliejus skysčiams nedelsiant juos išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
 Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
 Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai	Būti atsargiems lipant laiptais ar nulipant nuo jų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas slydimui atsparia danga, geras matomumas ir tinkamas pažymėjimas bei pakankamas apšvietimas.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovonio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovonio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas ir užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūties reikia pašalinti. Jei kliūties pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba įspėjamuosius ženklus.
 Cheminės medžiagos (plovimo, valymo, dezinfekavimo priemonės)	Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
Dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė), šukių valymas	Galimybė įsipjauti į aštrijus daiktus, briaunas.	Sudužusios taros šukes imti užsimovus pirštines.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), garai, aerozoliai	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu dulkių kiekis, oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratoriu.
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones (kopėčias, lipynes), dirbant aukštyje, būti atsargiam.

2. Valytojas privalo naudotis Progimnazijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 2.1.   apsauginiais darbo drabužiais;
- 2.2. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;
- 2.3. akims apsaugoti;
- 2.4. kvėpavimo takams apsaugoti;
- 2.5. kojoms ir pėdoms apsaugoti.

3. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti valytojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

4. Darbo drabužiai turi būti tinkamo dydžio, tvarkingi, užsagstyti, nuo rankų papuošalai (žiedai, laikrodžiai ir pan.) nuimti.

5. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

6. Apžiūrėti darbo vietą (valomas patalpas, vietas), pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbtį; įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietas, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

7. Prieš darbo pradžią apžiūrėti elektros įrenginius: ar nenutrūkė elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, aštrijų briaunų, kitų kabelių, įrenginių. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užkliūti.

8. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, neužsiminėti pašaliniais darbais, neplepēti su bendradarbiais, telefonu, netrukdyti dirbtį kitiems.

9. ! Patikrinti darbo įrankius (kibirus, šepečius, šluotas). Šiukslinės ir kibirai privalo turėti tvarkingus, stipriai pritvirtintus lankelius ir rankenėles be aštrijų briaunų ir atplaišų. Draudžiama dirbtį netvarkingais įrankiais.

10. Įrankių kotai turi būti lygūs, be įskilimų ar atskilimų. Šepečio kotas turi būti ne ilgesnis kaip 1,5 m.

11. ! Valymo inventorius turi būti švarus, tvarkingas, pažymėta paskirtis, laikomas tam skirtoje patalpoje arba spintoje.

12. ! Asmens higienos reikalavimai:

12.1. nelaikyti kartu asmeninių ir darbo drabužių;

12.2. ! po darbo ir prieš pertraukas švariai nusiplauti su muilu rankas; pasinaudojus tualetu, rankas plauti su muilu ir perplauti dezinfekuojančiomis priemonėmis;

12.3. pasirodžius skrandžio ir žarnyno bei kitų ligų, pūlinių susirgimų simptomams, pakilus darbuotojo kūno temperatūrai ar kitaip sunegalavus, pranešti tiesioginiams vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

13. ! Palaikyti tvarką ir švarą darbo vietoje. Jei atliekant kokius kitus darbus, atsiranda būtinybė valyti grindis (pvz.: kažką paliejus, sudaužius ir kt.), nutraukti vykdomus darbus ir išvalyti grindis. Slidus, šlapias grindinys – galimybę paslysti, griūti, susižeisti.

14. ! Visos cheminės medžiagos turi būti gaunamos kartu su saugos duomenų lapais. Valytojas turi susipažinti su saugos duomenų lapuose išdėstytais nurodymais, reikalavimais, saugiaus darbo metodais ir jais vadovautis.

15. Plovimo, valymo ir dezinfekavimo priemones galima naudoti tik tas, kurios įtrauktos į leidžiamų vartoti priemonių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos.

16. ! Dirbant su dezinfekuojančiais skiediniais, būtina dėvėti gumines pirštines ir apsauginę kaukę.

17. ! Cheminės valymo medžiagos, naudojamos rankų, įrankių, darbo paviršių plovimui, turi būti laikomos pažymėtoje (markiruotoje) taroje, specialiai skirtose vietose.

18. ! Dirbant su cheminėmis medžiagomis (valikliais, plovikliais, dezinfekantais ir kt.), nemaišyti jų tarpusavyje.

19. ! Naudojant chemines valymo medžiagas:

19.1. patikrinti, ar nepasibaigęs cheminės valymo medžiagos galiojimo terminas;

19.2. visada perskaityti naudojimo instrukciją;

19.3. stebėti, ar visiškai ištirpo įdėta medžiaga;

19.4. niekada nepilti cheminių medžiagų į nepaženklinčią indą;

19.5. cheminėmis valymo, dezinfekavimo medžiagomis nuvalytus paviršius gerai nuskalauti vandeniu.

20. Saugotis, kad cheminės medžiagos nepatektų ant odos ar į akis bei kvėpavimo takus.
21. Draudžiama chemines medžiagas uostyti, ragauti.
22. Prieš pradedant valyti ar plauti langus, patikrinti, ar jie patikimai įtvirtinti, neįskilę stiklai.
23. Prieš plaunant grindis, (jei buvo kas sudaužyta) reikia jas iššluoti, kad ant grindų neliktų kokių nors aštrių šukių. Grindis valyti tik šlapiuoju būdu arba siurbliu.
24. Nelaikyti kibirų, šluotų ir kitų pagalbinių priemonių praėjimuose.
25. Valant grindjuostes, turėklus ir kitas medines detales, būtina dėvėti darbines pirštines, kad į rankas nepatektų rakstys.
26. Grindų ar sienų plovimui naudoti muilą arba specialias valymo priemones.
27. Plaunant laiptines, kibirą su vandeniu statyti ant aukštesnės, nei plaunama, laiptų pakopos.
28. Lipant laiptais būti atsargiam. Draudžiama lipant laiptais, šokinėti, perlipinėti nuo jų. Naudotis turėklais.
29. Lipant aukštyn ar leidžiantis žemyn laiptais, darbuotojai privalo vadovautis „dviejų taškų“ taisykle: liesti laiptų pakopas abiem kojom arba bent viena ranka laikytis už turėklų ranktūrio ir bent viena koja liesti laiptų pakopą.
30. Praustuvų, klozetų valymui naudoti specialias valymo priemones.
31. Klozetus ir tualetų grindis dezinfekuoti specialiomis priemonėmis.
32. Rūpintis, kad tualeto su prausykla patalpoje būtų asmens higienos priemonių – tualetinio popieriaus, muilo, rankų džiovintuvas arba poperiniai rankšluosčiai.
33. Bendrojo naudojimo patalpos ir įrenginiai turi būti nuolat valomi pagal poreikį. Visos kitos patalpos ir jose esantys įrenginiai turi būti valomi kiekvieną dieną drėgnu skuduru.
34. Langų stiklai, šviestuvai turi būti valomi pagal reikmes.
35. Privalomasis aplinkos kenksmingumo pašalinimas, esant susirginimams, atliekamas teisės aktų nustatyta tvarka.
36. Dirbant su valymo, plovimo, dezinfekcijos, deratizacijos priemonėmis, laikytis gamintojo ir tiekėjo saugos duomenų lapuose nurodytais saugos reikalavimais.
37. Baigus darbą su dezinfekuojančiais skiediniais, būtina nuplauti gumines pirštines su muilu, nenusimovus jų nuo rankų. Nuo rankų nusimauti tik švarias pirštines.
38. Tualeto valymo inventorius turi būti paženklinatas ir laikomas atskirai nuo kito valymo inventoriaus.
39. Valymo priemonės, dezinfekantai bei kiti biocidai turi būti saugiai laikomi uždaruose stikliniuose induose, specialioje tam pritaikytoje patalpoje.
40. Norint išvalyti aukščiau esančius darbinius paviršius, draudžiama lipti ant stalų, suolų ar kitų atsitiktinių paaukštinimo priemonių. Būtina naudoti tik inventorines pagalbines lipimo priemones (kopėčias, pakopas).
41. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
42. Kai dirbama stovint ant kopėčių, jas reikia statyti taip, kad nuo kopėčių nereikėtų

siekti didesniu atstumu nei per ištiestos rankos ilgi. Draudžiama siekti pasilenkiant į šoną. Jei reikia pasiekti toliau, nei pasiekama ištiesus ranką, reikia perstatyti kopėčias.

43. Kopėčios turi būti naudojamos taip, kad darbuotojas visada galėtų patikimai stovėti ant jų ir laikytis.

44. Naudojant darbui skečiamąsias kopėčias, įsitikinti, ar jos sukabintos specialiu kabliu (t. y. ar turi tvirtai pritvirtintas skėtimo apsaugas), kad pačios neišsiskėstų ir aprūpintos neslystančiais antgaliais.

45. Skečiamąsias kopėčias, lipynes pastatyti stabliai, apsaugoti nuo įgrimzdimo, ir virtimo.

46. Lipti kopėciomis, lipynėmis galima į tokį aukštį, kad paskutinė viršutinė pakopa būtų ne žemiau kaip krūtinės lygyje.

47. Draudžiama nuo skečiamujų kopėcių lipti į kitas darbo vietas ir praėjimus.

48. Valant darbinius paviršius, nepersisverti per užtvaras arba turėklus.

49. Lipti kopėciomis galima į tokį aukštį, kad paskutinė viršutinė pakopa būtų ne žemiau kaip krūtinės lygyje.

50. Langų valymui naudoti pailgintais kotas šepečius.

51. Valyti langus iš išorės galima nuo pastolių, specialiai apmokytiems asmenims.

52. Draudžiama valyti įskilusius ar suskilusius, nepakankamai įtvirtintus langų stiklus ir rėmus.

53. Prie įjungiant dulkių siurbli, įsitikinti, ar įjungimo mygtukas (jungtukas) yra neutralioje padėtyje, patikrinti jo antgalių tvarkingumą, tvirtinimo patikimumą.

54. Sekti dulkių siurblio signalizacijos įtaisus. Kai signalinė lemputė dega ištisai, reikia valyti arba pakeisti dulkių surinkimo maišą. Naudoti tik tam dulkių siurbliui skirtus dulkių surinkimo maišus.

55. Siurbimui pasirinkti tinkamo ilgio žarną ir reikalingą antgalį.

56. Nesiurbti jokių karštų, degių ar sprogstančių medžiagų, skysčių.

57. Šiukšles, atliekas krauti į specialiai tam skirtą vietą (tarą), nepalikti jų praėjimuose, kampuose ir neapšviestose vietose.

58. Atliekant kitus darbus lauke (pvz. nešant šiukšles ir pan.) esant plikšalai, lijundrai, apledėjimui ar lyjant lietui būtina dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos, kad paslydimo ir griuvimo rizika būtų minimali. Draudžiama dėvėti šlepetes ar kita nepritaikytą lauko darbams avalynę.

59. Draudžiama šiukšles šiukšlinėse ir polietileniniuose maišuose spausti rankomis, kojomis ar kita kūno dalimi, nes yra pavojus susižeisti aštoriais, smailiais šiukšlių maišuose esančiais daiktais. Draudžiama šiukšlių maišus nešti glėbyje ar ant pečių.

60. Valytojui draudžiama:

60.1. valyti aplink veikiančius įrenginius bei prietaisus;

60.2. merkti elektrinius įrenginius, prietaisus bei laidus į vandenį;

- 60.3. dirbtį, kai nuo įrenginių nuimti dangčiai arba apsauginiai gaubtai;
 - 60.4. keisti šviestuvą (taip pat ir stalinių) lempas;
 - 60.5. drėgnumu skuduru, šepečiu, šluota arba rankomis liesti elektros laidus, elektros kištukinius lizdus, jungiklius, elektros įrengimus, atidaryti paskirstymo dėžutes ir skydelius;
 - 60.6. valymui naudoti degius ir nežinomas paskirties skysčius, koncentruotas rūgštis bei šarmus;
 - 60.7. tempti, sukerti, perlenkti elektros kabelį, jungiantį jį su elektros tinklu, statyti ant kabelio krovinius;
 - 60.8. lipti ant apšildymo, santechninių įrenginių, atsitiktinių pakylų (dėžių, ištrauktų stalcių, atidarytų durelių ir pan.);
 - 60.9. atremti kopėčias ir pačiam remtis į langų rėmus ar stiklus.
61. Pastebėjus valomame plote elektros instalacijos pažeidimus, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti apie tai tiesioginiams vadovui.
62. Valytojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą arba iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajégia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiams vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ

UAB „SDG“, kodas 135899565